

TRE RELIGIONER

18 PRØVEOPLÆG

Inger Røgild • Katja Gottlieb

Haase & Søns Forlag

Tre religioner · 18 prøveoplæg

Ligheder og forskelle i kristendom, jødedom og islam

Af Inger Røgild og Katja Gottlieb

© Haase & Søns Forlag 2009

Omslag: sigrungrafisk.dk med illustration (udsnit) af Ernst Fuchs:

Moses foran den brændende busk © Ernst Fuchs

Grafisk tilrettelæggelse: Birger Gregers mDD

Tryk: Scandinavian Book.dk

Citater fra Koranen er fra Ellen Wulffs danske oversættelse (2007) og bragt med tilladelse fra Forlaget Vandkunsten
Hvor intet andet er angivet, er citater fra Bibelen fra den autoriserede oversættelse af 1992 og gengives med tilladelse af Det Danske Bibelselskab © Det Danske Bibelselskab 1992
»Jeg har en drøm« (oplæg 6) er oversat til dansk af Merete Wendler og Sten Høgel © Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck 1996

1. udgave 1. oplag 2009

ISBN 978-87-559-1242-7

Kopiering fra denne bog er kun tilladt ifølge aftale med Copydan

Billedfortegnelse

Oplæg 2: Nationalmuseet; oplæg 3: © H.A. Brendekilde / billedkunst.dk og Fyns Kunstmuseum / Wermund Bendtsen Fotografi aps; oplæg 4: The Samuel Courtauld Trust, Courtauld Gallery, London; oplæg 5: © Zahra Pedersen; oplæg 7: © Print Collector / HIP / Topfoto; oplæg 8: © Niels Åge Skovbo / Scanpix Danmark; oplæg 9 (kilde 1, nederst): © Nils Meilvang / Scanpix Danmark, (kilde 3:) © Dena Porkar; oplæg 10: © Arne Haugen Sørensen / billedkunst.dk; oplæg 11 (kilde 1): © Ali Abbas / Scanpix Danmark; (kilde 4 nederst): Francis Dean / Scanpix Danmark; oplæg 12 (kilde 3): © Jørgen Schytte / Scanpix Danmark; oplæg 13: © Søren Bidstrup / Scanpix Danmark; oplæg 14: Klaus Holsting / Scanpix Danmark; oplæg 15: © Uffe Weng / Scanpix Danmark; oplæg 17: © Nationalmuseet.

Haase & Søns Forlag

www.haase.dk

Indhold

	Indledning
Prøveoplæg 1	Syndefald og uddrivelse
Prøveoplæg 2	De første kristne
Prøveoplæg 3	At begribe Gud
Prøveoplæg 4	Brodermordet
Prøveoplæg 5	Abraham - den fælles stamfader
Prøveoplæg 6	Frihed og retfærdighed
Prøveoplæg 7	Skabelsen og videnskaben
Prøveoplæg 8	Dåben - et sakramente
Prøveoplæg 9	Fra barn til voksen
Prøveoplæg 10	Døden
Prøveoplæg 11	Religiøse symboler
Prøveoplæg 12	Religiøse højtider
Prøveoplæg 13	Bøn
Prøveoplæg 14	Næstekærlighed
Prøveoplæg 15	Synd og tilgivelse
Prøveoplæg 16	Den lidende frelser
Prøveoplæg 17	Reformationen og Luther
Prøveoplæg 18	Lighed - ulighed

Indledning

Før læreren, der har baseret sin undervisning i kristendomskundskab på *Tre religioner*, er det med nærværende materiale en overkommelig opgave at føre eleverne op til folkeskolens afgangsprøve, hvis faget skulle blive udtrukket.

Dette hæftes prøveoplæg er udarbejdet, så de tematisk dækker indholdet i *Tre religioner – ligheder og forskelle i kristendom, jødedom og islam*. Kilderne i de enkelte oplæg forekommer ikke i undervisningsmaterialet, men relaterer sig tæt til det, hvorfor de lever op til kravet om at være ukendte for eleven.

Oplæggene opfylder også undervisningsministeriets øvrige krav i forbindelse med afholdelse af afgangsprøve i kristendomskundskab.

Prøveoplæggene kan endvidere anvendes i undervisningen som eksempler på afgangsprøven og som forberedelse til samme, ligesom de naturligvis kan benyttes i sammenhæng med andre materialer.

Om den mundtlige prøve

Med den mundtlige prøve i kristendomskundskab er det formålet, at eleven skal vise sin faglige indsigt i kristendomskundskab inden for fagets slutmål.

Ifølge undervisningsministeriets vejledning skal *kilderne*:

- indeholde 1-3 kilder med lærerstillede spørgsmål
- være ukendte, men have sammenhæng med opgivelserne
- tilsammen favne samtlige fagets slutmål
- knytte an til eksistentielle spørgsmål
- evt. tage afsæt i en religiøs fortælling
- evt. tage udgangspunkt i en/flere religioners syn på aktuel problemstilling
- evt. belyse en sag ud fra forskellige historiske/nutidige synsvinkler
- evt. være en drøftelse af en etisk problemstilling

Og *spørgsmålene*, typisk tre – fx a) b) og c):

- skal relatere til prøveoplæggets kilder samt lægge op til inddragelse af det opgivne stof
- skal i formuleringerne have stigende sværhedsgrad
- skal være refererende – forklarende og perspektiverende

– således at et fornuftigt svar på a) vil give karakteren 2, ditto på spørgsmål b) vil give karakteren 7, og en sikker håndtering af alle tre spørgsmål vil give karakteren 12.

Typisk fordeles den mundtlige prøve over to dage, fx med den samme samling prøveoplæg til hver prøvedag. Til en klasse med fx 24 elever, fordelt med 12 elever pr. prøvedag, skal der dermed udarbejdes (minimum) 15 forskellige prøveoplæg, idet den sidste elev skal have mindst 4 oplæg at vælge mellem.

Forberedelsestiden er 40 minutter. Hjælpemidler kan være egne optegnelser i papirform, opslagsværker, fx religionsleksikon og ordbøger. Under forberedelsen tager eleven notater til brug for eksaminationen. Ved selve prøven må eleven kun benytte notater fra forberedelsen.

Prøvetiden er 20 minutter inklusive votering.

Tekstopgivelser. I »Vejledning for mundtlige prøve i faget kristendomskundskab« nævnes, at tekstopgivelserne skal være *alsidigt* stof. Stoffet (kilderne) kan bestå af tekster, bøger, myter, fortællinger, avisartikler, statistikker, sangtekster, lovtekster, film, musikvideoer, kunstbilleder, ekskursioner. Bemærk, at der skal anføres kildeoplysninger. Der er intet krav om sideantal, men fagets slutmål skal være dækket ind.

Tekstopgivelserne skal godkendes af skolelederen.

Syndefald og uddrivelse

- a) Læs kilde 1 og redegør for hovedindholdet i teksten.
- b) Diskuter Iblis' rolle. Hvad er han symbol på? Giv et bud på, hvilken betydning han kan have for muslimens forståelse af tilværelsen.
- c) Se på kilde 2. Beskriv billedet og giv et bud på, hvilke forskelle og ligheder der er mellem profetfortællingen og billedet. Du må gerne inddrage din viden fra undervisningen.
- d) Hvordan vil du forklare det forhold, at mennesker sætter sig over Gud, dvs. overtræder hans forbud?

KILDE 1

Adam og Hawa

Af Karima Hvarregaard. Fra *Profetfortællinger – fortalt for børn*, Islamisk Informations Center, 2002

Hawa: kristendommens Eva kaldes i islamisk tradition for Hawa

Allah ønskede, at englene skulle vide, at Adam vidste meget mere, end de gjorde, for Allah havde skabt ham helt anderledes, end de var skabt. Allah tog mange forskellige dyr og fugle fra jorden og sagde til englene: »Fortæl Mig navnene på disse dyr og fugle,« men englene sagde: »Priset være Du, Allah, vi kender ikke deres navne.« Allah sagde derefter til Adam: »Fortæl englene navnene på alle dyr og fugle.« Det gjorde Adam, for Allah ønskede, at de alle skulle forstå, at Han er den, som skaber, hvad Han vil, og Han er den, som kender det usynlige og det synlige, ja Allah kender alt, hvad der findes i verden.

Allah gav Adam et dejligt sted at bo i Paradiset. Der levede han godt, og han spiste af de mange forskellige frugter, og han drak af det klare friske vand, men han var alene og havde ingen at snakke med.

Allah syntes, at det var synd for Adam, at han var alene, derfor ville Han skabe et menneske mere. Det skulle være en kvinde, og hun skulle være Adams kone. Hun kunne så være sammen med ham, tale med ham, og de kunne have det rart sammen.

Så en dag, da Adam vågnede op af sin søvn, fandt han et menneske, der sad ved siden af ham. »Hvem er du, og hvad hedder du?« spurgte han. Hun svarede: »Jeg er en kvinde, men jeg kender ikke mit navn.« Adam blev meget glad, da han opdagede, at hun kunne tale, gå og bevæge sig, ligesom han selv kunne.

Adam sagde: »Du skal hedde Hawa.«

Englene kom til Adam, og de spurgte ham: »Hvad er hendes navn?« Adam svarede: »Hun hedder Hawa.« De levede nu begge to lykkeligt i Paradiset. De var aldrig bange, og de var heller ikke kede af noget. De skulle ikke arbejde, men kunne slappe af og nyde livet. De spiste af de dejlige frugter og drak af det velsmagende vand.

Der var kun ét træ, som Allah havde sagt, at de ikke måtte spise af, alle de andre træers frugter måtte de gerne spise.

Allah havde bestemt det, for at de skulle lære at være lydige overfor Ham. Også for, at de skulle lære at acceptere, at der er nogle ting, som er forbudt for os mennesker.

*Iblis: betyder
»Ham, der skaber
fortvivlelse«, dvs.
djævelen eller satan*

Allah advarede Adam og Hawa imod Iblis, for han var deres fjende og meget farlig. Iblis havde jo sagt til Allah, at han ville prøve at lede alle mennesker bort fra den rigtige vej.

Adam og Hawa gjorde, som Allah sagde til dem, de kom ikke i nærheden af det træ, som var forbudt for dem. Derfor levede de lykkeligt og var glade for hver dag, der gik. Vi kan læse i den hellige Koran, hvad Allah sagde til dem:

»Åh Adam, bo du med din kone i Paradiset, og spis hvad I vil, men kom ikke nær til dette træ, for så er I ulydige overfor Allah.«

Iblis lokker dem

Men den onde Iblis lod dem ikke være i fred. Han prøvede hele tiden at narre dem og prøvede hele tiden at få dem til at være ulydige.

En dag sagde han til dem: »Allah har kun gjort det træ forbudt for jer, for at I ikke skal leve evigt og blive som to kære engle.« Adam ville ikke høre på Iblis, så han skyndte sig langt væk, men Iblis løb efter ham og sagde: »Jeg sværger i Allahs navn, jeg vil kun give jer gode råd.« Og da Iblis sværgede i Allahs navn, blev Adam og Hawa forvirrede, de kunne ikke tro, at nogen kunne sværge i Allahs navn og samtidig fortælle en løgn. Så de fulgte med Iblis til det forbudte træ og begyndte at spise af frugten. Men straks følte de sig meget dårligt tilpas. De så på hinanden og blev flove, for de var begge nøgne. De løb hen og rev store blade af palmetræerne, så de kunne skjule sig bag dem. Iblis grinede ad dem, for nu var det lykkedes for ham at få dem til at være ulydige over for Allah.

Adam og Hawa løb forvirrede og ulykkelige rundt, for de vidste, at Allah havde set det hele. De havde gjort noget meget dårligt, de havde fulgt Iblis – den onde Sjaitan – i stedet for deres Skaber Allah.

Allah kaldte på Adam og sagde: »Prøver du at løbe væk fra Mig, Adam?« Adam svarede: »Ja, for jeg skammer mig.«

Allah sagde: »Jeg forbød jer at spise af dette træ, og sagde Jeg ikke også til jer, at Iblis er en farlig fjende for jer?« Adam og Hawa svarede: »Åh Allah, tilgiv os og vis os barmhjertighed.« Allah svarede: »Jeg forbød jer noget, og I adlød ikke.« De svarede: »Vi har gjort en stor fejl, og hvis Du ikke tilgiver os, kan vi aldrig blive glade igen.«

Allah sagde: »Jeg gav jer Paradiset at leve i og alle andre gode ting, var det ikke nok?« Adam svarede: »Jeg troede ikke, at nogen ville sværge i Dit navn og samtidig fortælle en løgn.« Allah svarede: »Jeg vil sende jer væk fra det dejlige Paradis. I skal nu bo på jorden, der skal I selv arbejde for at finde mad.« Så sendte Allah Adam, Hawa og Iblis væk fra Paradiset, og Han sagde: »I vil være

hinandens fjender på jorden, men der skal I leve for en tid, og der skal I dø og igen komme tilbage til Mig.«

Adam og Hawa var meget kede af, at Allah var vred på dem og havde smidt dem ud af Paradiset. Adam græd og råbte: »Åh Allah, tilgiv mig.«

Så Allah fik ondt af Adam og Hawa, og Han tilgav dem, for Allah er Barmhjertig og Tilgivende.

Derfor skal alle mennesker passe på den onde Iblis, for han sender mange små djævle til os for at lokke os væk fra Allahs vej.

Vi skal mange gange om dagen huske at bede Allah om at holde Sjaitan (djævelen) væk fra os.

KILDE 2

Tommaso Masaccio: Ud drivelsen af Paradiset, ca. 1425. Kunstneren er inspireret af den bibelske syndefaldsmyte fra Første Mosebog 3:1-24.

De første kristne

- Læs kilde 1, teksten om hvordan vikingen Kodran lod sig overtale til at blive døbt. Hvad skulle der til, før han troede på den kristne gud?
- Inddrag kilde 2 og fortæl om dåbens betydning i kristendommen. Du må gerne inddrage din viden fra undervisningen.
- Se på billedet af Åby-krucifikset, kilde 3. Hvilke egenskaber mener du, at denne Kristusskikkelse er i besiddelse af? Overvej også, hvilken sammenhæng der er mellem denne Kristusskikkelse og Kodrans tro.
- Hvad mener du, at der skal til, for at man kan tro på noget?

KILDE 1

En viking bliver døbt

Fra *Religionshistoriske tekster i dansk oversættelse*, Akademisk Forlag, 1974

Vikingetiden var en lang kamp mellem hedenskab og kristendom, men endte med, at kristendommen blev indført i Danmark, som det bl.a. fremgår af indskriften på Jellingstenen. Følgende tekst er et uddrag af en oldnordisk saga.

Giljá: et sted på Island

at *blote*: at ofre til guderne Odin, Thor m.fl.

en *årmand*: en spåmand, en slags nisse; her bor han i en sten, som vikingerne betragtede som hellig

Biskoppen og Thorvald var på Giljá hos Kodran den første vinter med 11 mand. Thorvald bad sin far lade sig døbe, men han gjorde det ikke. På Giljá stod en sten, hvortil slægterne havde *blotet*, og de sagde, at deri boede deres *årmand*. Kodran sagde, at han ville ikke døbes, før han vidste, hvem der var den stærkeste, biskoppen eller årmanden i stenen. Derefter gik biskoppen til stenen og sang over den, til stenen brast i stykker. Da mente Kodran, at årmanden var besejret. Da lod Kodran sig døbe.

KILDE 2

Missionsbefalingen

Matthæusevangeliet 28:16-20

Men de elleve disciple gik til Galilæa til det bjerg, hvor Jesus havde sat dem stævne. Og da de så ham, tilbad de ham, men nogle tvivlede. Og Jesus kom hen og talte til dem og sagde: »Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende.«

KILDE 3

Åby-krucifikset, ca. 1050. Det gyldne krucifiks fra den gamle Åby Kirke er Danmarks ældste. Det befinder sig nu på Nationalmuseet.

At begribe Gud

- a) Læs kilde 1 og forklar med dine egne ord, hvilken situation jeg-fortælleren har været i.
- b) Se på kilde 2. Hvilket syn på forholdet mellem Gud og menneske er der her tale om? Sammenlign kilde 1 og kilde 2.
- c) Læs kilde 3 og fortæl om Trines opfattelse af Gud og troen på Gud.
- d) Hvilken betydning mener du, troen har for mennesker i dag? Inddrag gerne alle tre kilder og nævn eventuelt eksempler, du kender til.

KILDE 1

Salmernes bog 116:1-9

Jeg elsker Herren,
for han har hørt min tryglen,
han vendte sit øre mod mig,
da jeg råbte.
Dødens bånd omgav mig,
dødsrigets trængsler ramte mig,
jeg fandt kun nød og elendighed.
Da påkaldte jeg Herrens navn
Ak, Herre, red mit liv!

Herren er nådig og retfærdig,
vor Gud er barmhjertig;
Herren vogter de uerfarne,
jeg var hjælpeløs, men han frelste mig.
Fald til ro igen, min sjæl,
for Herren har handlet vel imod dig.
Du har reddet mit liv fra døden,
mine øjne fra at græde
og min fod fra at snuble.
Jeg kan vandre for Herrens ansigt
i de levendes land.

KILDE 2

Hans Andersen Brendekilde: Udslidt, 1889.

KILDE 3

cand.scient.:
universitetsuddannelse
i et naturvidenskabeligt
fag

Troen giver mening – samtale med *cand.scient.* Trine Kofoed Romanini

Fra Henrik Winther: *Troen giver mening. Samtaler med moderne mennesker, der tør tro*, People's Press, 2006

Det klassiske spørgsmål: Du er et moderne menneske, højtuddannet, vi lever i en tid, hvor der gives logiske svar på det meste. Samtidig er det en tid med krig og barnedrab. Er det så ikke svært at tro på en barmhjertig Gud?

Jo, men hvad er alternativet?

Ikke at tro. At tro på logik og naturvidenskab.

Så er der jo slet ikke nogen forklaring. Jeg tror ikke, at vi kan forstå forklaringen. Jeg tror ikke, at Gud er en gammel mand, som sidder på en sky. Jeg tror, at Gud er en bagvedliggende kraft, som er en mulighed. Gud er for mig kærlighed. Gud er ikke en menneskelig eksistens eller et menneskeligt udtryk. Jeg tror, Gud er noget fuldstændigt andet, som jeg ikke har nogen anelse om, hvad er.

Men du tror på den kristne Gud?

Jeg tror, han inkarnerede sig i verden.

I Jesus?

Lige præcis, han trådte ind i verden på det tidspunkt. Og jeg tror på ham som en nådig Gud, som vi ikke skal gøre os fortjent til. Vi har nåden, vi kan kun gøre det så godt, som vi kan. Jeg ved, at jeg fejler, men jeg er nødt til at prøve at gøre det så godt, som jeg kan, for ellers kan jeg lige så godt give op med det samme. Det har noget med næstekærlighed at gøre, at prøve at gøre verden til et bedre sted at være, tage de kampe, som kan kæmpes.

inkarnerede sig: i
Det Nye Testamente
betyder det, at Gud blev
menneske i Jesus